

NYT OM MILJØ & UDVIKLING

December 2013 • Nr.91

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling er et samarbejde mellem 23 danske miljø- og udviklingsorganisationer.

92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i verden.

© Jacob Holdt / CARE

Indhold

En lang, hullet vej mod Paris	2	Gode grønne elementer i finanslov 2014 ...	8
Klimatopmødet i Polen: Faldende ambitionsniveau	3	Inddragelse af de trosbaserede organisationer og finanskvinder skal styrke kvindere rettighederne	9
Nu må regeringen til lommerne	4	Arrangementer	10
Skov på klimatopmødet – et skridt fremad	5		
EU og USA's landbrugsstøtte tæt på at resultere i WTO kollaps	6		
EU's biobrændstofpolitik: Hvor svært kan det være?	7		

En lang, hullet vej mod Paris

Af klima-, energi- og bygningsminister Martin Lidegaard

Forhandlingerne på COP19 i Warszawa blev nøjagtig så højspændte og udfordrende, som man kunne forudse.

Min konklusion er efter konferencen, at vi bevæger os fremad, men at det går for langsomt. Der er store modstridende interesser mellem landene, og vejen mod Paris ser ud til at blive lang, hullet og fyldt med sving.

Det lykkedes os at lande et kompromis om finansiering. Ilandene gav tilsagn om gradvist at øge den offentlige klimastøtte frem mod 2020 - ulandene om at arbejde for styrkede rammebetingelser for effektive klimainvesteringer. Og så lykkedes det samtidig at opnå enighed om, at kun private investeringer, som kommer på grund af offentlige initiativer, kan tælle med i de 100 milliarder dollars om året, som ilandene har lovet at mobilisere fra 2020.

Vi blev i Warszawa enige om en køreplan frem mod COP21 i Paris. Landene er nu blevet opfordret til i god tid inden COP21 - i løbet af første kvartal i 2015 for de parter, der er klar til det - at melde deres egne klimabidrag ind.

”Der er store modstridende interesser mellem landene, og vejen mod Paris ser ud til at blive lang, hullet og fyldt med sving.”

Det giver mulighed for, at vi inden topmødet i Paris kan få et overblik over, om den samlede indsats rækker til at holde 2 graders målet.

Desværre blev det ikke til en egentlig forpligtigelse for landene, og køreplanen blev dermed mindre ambitiøs, end jeg havde håbet. Alle lande er dog stadig med, og det er afgørende, hvis vi skal nå de nødvendige CO2 reduktioner. Herudover blev vi enige om at etablere et institutionelt rammeværk under Klimakonventionen, der skal adressere de uoprettelige skader, der opstår som følge af klimaforandringerne (”Loss and Damage”).

Selvom vi tog skridt i den rigtige retning i Warszawa, var det igen helt tydeligt, at det er svært at få kraft og dynamik i de internationale klimaforhandlinger. I de næste par år vil vi arbejde behårdt på at få en international aftale, men ingen skal bilde sig ind, at det bliver en stor, forkromet, juridisk bindende aftale. Det bliver snarere en aftale, der appellerer til, at hvert enkelt land og dets borgere gør en indsats.

”Desværre blev det ikke til en egentlig forpligtigelse for landene, og køreplanen blev dermed mindre ambitiøs, end jeg havde håbet.”

Den nye internationale klimaafnftale vil dog først træde i kraft i 2020.

Hvis vi skal nå 2-graders målsætningen, skal vi have reduceret drivhusgasudledningerne allerede inden den nye aftale træder i kraft.

I 2014 vil vi derfor fra dansk side have fokus på, hvordan det globale ambitionsniveau kan øges før 2020.

Klimatopmødet i Polen: Faldende ambitionsniveau

Af Troels Dam Christensen, koordinator, 92-gruppen

Klimatopmødet COP19 i Polen i november skulle have resulteret i tre ting: En klar aftale om den forventede klimafinansiering fra de rige til de fattige lande de kommende år frem til 2020; øgede ambitioner for drivhusgasreduktionerne de kommende år; og en klar og præcis køreplan frem mod den nye globale klimaafnate, der er aftalt skal på plads i Paris i 2015. Men på ingen af disse ting leverede COP19.

De rige lande ville ikke sætte konkrete mål for klimafinansieringen frem til 2020. Dette på trods af, at der var sådanne mål for perioden 2010-2012 og er et igen for 2020 – men altså ingen for perioden i mellem. Selv den selvdråbte klimaduks EU ville ikke komme med løfter på konkrete tal. I stedet har vi fået nogle løse formuleringer, hvis opfyldelse afhænger af fortolkningen.

“Selv den selvdråbte klimaduks EU ville ikke komme med løfter på konkrete tal. I stedet har vi fået nogle løse formuleringer, hvis opfyldelse afhænger af fortolkningen.”

Heller ikke i forhold til det helt afgørende øgede ambitionsniveau for drivhusgasreduktioner de nærmeste år kom der konkret nyt. Ingen betydende lande kom med styrkede mål. Tværtimod gjorde en af verdens største udledere Japan det modsatte, da de annoncerede en ændring i deres reduktionsmål fra minus 25% til plus 3% i 2020 – altså et øget udslip ift. 1990!

Og hvad angår den klare køreplan frem mod den nye klimaafnate i Paris i 2015, fik den

sig også et skud for boven. Håbet var, at man kunne aftale en klar flertrins proces, der ville sikre, at de samlede reduktionsmål fra landene blev sammenholdt med, hvad videnskaben siger, er nødvendigt.

“Motsat hvad klima- og energiministeren skriver i dette nyhedsbrev, vil det ikke give tid til, at sammenholde det samlede tal med hvad der er nødvendigt.”

Men i stedet fik man en tekst, der er så løs, at vi med stor sandsynlighed kun får den første runde af reduktionsmål fra landene meget tæt på topmødet i Paris i 2015. Motsat hvad klima- og energiministeren skriver i dette nyhedsbrev, vil det ikke give tid til at sammenholde det samlede tal med hvad der er nødvendigt. Samtidig blev ”forpligtelser” erstattet med ”bidrag” i teksten – og risikoen for en ny klimaafnate, der alene bygger på hvad landene har lyst til at melde ind, frem for hvad der samlet er brug for, er vokset.

Så altså et faldende ambitionsniveau på COP19, hvor der var brug for det modsatte. Som ministeren skriver, må Danmark nu arbejde benhårdt på, at det nødvendige ambitionsniveau så kommer i 2014.

Nu må regeringen til lommerne

Af Mattias Söderberg og Frederik Carl Felding, Folkekirkens Nødhjælp

COP19 klimatopmødet blev på forhånd beskrevet som en "finansierings-COP" og forventningerne til, at mødet skulle levere konkrete resultater var store. Men mødet endte med et skuffende resultat uden plan for, hvordan pengene skal findes i de kommende år. Det skal dog ikke afskrives endnu, at COP19 kan levere langsigtede resultater, og at Danmark kan gøre en forskel.

Aftalen om klimapenge fra COP19 indeholder mange tynde formuleringer, som på papiret ser pæne ud. Da aftalen ikke er bindende, kan de enkelte lande dog vælge ikke at handle, hvilket vil betyde, at de to ugers forhandlinger i Warszawa ikke vil have nogen effekt. Men landene kan også vælge at lytte til opfordringerne og fortolke de vage formuleringer som bindende forpligtelser. Nærlæser man aftalerne fra COP19, er det tydeligt, at Danmark nu har et medansvar for at sikre en langt højere klimafinansiering end i dag. Derudover skal Danmark blandt andet sikre, at midler til tilpasning prioriteres.

"De rige lande skal tage COP19 aftalen seriøst og følge op på de pæne opfordringer, som var de juridisk bindende forpligtelser. Danmark bør passende gå foran."

Der skal fortsat afsættes midler til den Grønne Fond og de lande, som er mest sårbare overfor klimaforandringer, skal hjælpes. Det sidste punkt kan kun nås ved, at Danmark med finansiering og anden

støtte styrker den nye "Warsaw International Mechanism for Loss & Damage". Når klimaforandringer skaber tab og ødelæggelse, som de fattigste lande ikke kan tilpasse sig til, har Danmark et medansvar for at håndtere følgerne.

Der skal laves en tydelig plan for den danske klimafinansiering i de kommende år og vi må gøre op med den tilfældige allokering af midler, som præger den danske klimafinansiering i dag.

"Det skal dog ikke afskrives endnu, at COP19 kan levere langsigtede resultater, og at Danmark kan gøre en forskel."

Når det var i 2013 og ved COP19, at resultater for klimafinansiering skulle leveres, var det en del af en større plan, hvor 2014 skal levere øgede reduktionsmål fra de lande, der har store udslip af drivhusgasser. Tanken var, at hvis de rige lande viste engagement gennem at levere penge i 2013, så ville sandsynligheden for, at de store ulande vil komme med nye øgede reduktionsmål i 2014, stige.

Denne logik er stadigvæk god nok. Selv om COP19 ikke leverede, er det stadig muligt at vende tilbage til planen. De rige lande skal tage COP19 aftalen seriøst og følge op på de pæne opfordringer, som var de juridisk bindende forpligtelser. Danmark bør passende gå foran.

Skov på klimatopmødet – et skridt fremad

Af Lærke Marie Lund Petersen og Stine Krøijer, IBIS

Et af de få lyspunkter ved dette års ellers skuffende klimatopmøde i Polen, blev opnået i forhandlingerne omkring reduktion af CO₂ udledning fra afskovning, de såkaldte REDD+ programmer. Afskovning står i dag for op mod 15 % af de globale CO₂ udledninger. Det lykkedes parterne at blive enige om både det svære spørgsmål omkring finansiering på skovområdet og hele det metodiske rammeværk for, hvordan man måler reduktionerne. Det var i den forbindelse særligt positivt, at det lykkedes at få klare referencer til oprindelige folk og skovafhængige gruppers rettigheder og udviklingsbehov med i teksten.

Hensynet til de oprindelige folk og skovafhængige grupper sikres blandt andet gennem de obligatoriske ”safeguards”, en række beskyttelsesprocedurer vedtaget til COP16, der især fokuserer på biodiversitet og oprindelige folks rettigheder. I forhandlingerne blev det fastlagt, at udviklingslande, der ønsker adgang til resultatbaseret finansiering skal rapportere på, hvorledes de adresserer og respekterer disse safeguards, dog uden en nærmere uddybning af hvilke informationer, rapporteringen bør indeholde.

“Det var positivt [..], at det lykkedes at få klare referencer til oprindelige folk og skovafhængige gruppers rettigheder og udviklingsbehov med i teksten.”

Parterne fastholdt, at finansieringen skal tilskynde til bæredygtig udvikling, men præcist hvordan REDD+ finansiering skal

fremme god skovforvaltning, jordrettigheder, biodiversitet og økonomiske fordele (de såkaldte non-carbon benefits) blev udskudt til Bonn mødet i juni 2014. Det samme gælder forslaget om en ikke-markedsbaseret mekanisme, der bygger på en forståelse af skoven som mere end et kulstoflager.

“Det næste vigtige skridt skal tages i Bonn i juni, hvor Danmark bør presse på for at REDD+ fremmer de ovenfor nævnte non-carbon benefits [..].”

I Polen fik man de aftaler i hus, der muliggør en markedsbaseret løsning på afskovning og som på sigt kan tillade lande som Norge og USA at bruge REDD+ som offsetmekanisme (dvs. at de gennem støtte til skovprojekter i andre lande kan slippe for at reducere deres udslip hjemme).

Det er vi stærkt kritiske overfor effekten af. Selvom safeguard rapportering nu er et krav, er der fra flere sider ønske om mere ambitiøse krav til REDD+. Det næste vigtige skridt skal tages i Bonn i juni, hvor Danmark bør presse på for at REDD+ fremmer de ovenfor nævnte non-carbon benefits og derved sikrer bæredygtigheden på længere sigt. Dertil kommer, at rammerne for en ikke-markedsbaseret mekanisme skal udformes, hvilket er en model, som Danmark allerede er med til at støtte udviklingen af i Bolivia og bør bakke op om i de internationale forhandlinger.

EU og USA's landbrugsstøtte tæt på at resultere i WTO kollaps

Af Nils Brøgger Jakobsen, kampagnechef i Mellempfolkeligt Samvirke - deltog i WTO ministerrådsmødet på Bali som repræsentant for 92-gruppen.

For første gang nogensinde er det lykkedes at indgå en multilateral aftale mellem de 159 lande, der er med i verdenshandelsorganisationen WTO. Men de netop afsluttede forhandlinger på Bali bringer ikke tilstrækkeligt nyt for verdens fattigste bønder.

Det er positivt, at det overhovedet er lykkedes at indgå en aftale efter al den debat, der har været omkring mødet. Men det vil være løgn at sige, at WTO mødet, som ellers er led i Doha Udviklingsrunden, er en stor succes set fra de fattiges perspektiv. Bønder i verdens fattigste lande vil stadig være i urimelig konkurrence med landmænd i rige lande, som nyder godt af omfattende subsidier betalt af europæiske skatteydere.

“ [...] det vil være løgn at sige, at WTO mødet, som ellers er led i Doha Udviklingsrunden, er en stor succes set fra de fattiges perspektiv.”

De fattigste lande bliver spist af med luftige løfter i en udviklingspakke, som ikke er reelt juridisk forpligtende. Igen er det de rige lande, som drager størst fordel af WTO's arbejde for at lempe handelsomkostningerne.

I lang tid tydede meget på, at WTO forhandlingerne ville kollapse fuldstændigt. Indien og de andre BRIKS lande har kæmpet for deres synspunkter, og Indien har som ny stormagt insisteret på retten til at støtte sine egne bønder med argumenter om fødevarer sikkerhed for landets mange

millioner fattige. Positivt at se Indien i den grad kæmpe for MDG målene og retten til mad.

“Men EU og USA bærer størstedelen af ansvaret for knasterne i forhandlingerne, fordi de hyklerisk står fast på deres landbrugsprivilegier og interesse i udviklingslandenes markeder.”

Mødet har afspejlet et slagsmål om den nye multilaterale dagsorden. Men EU og USA bærer størstedelen af ansvaret for knasterne i forhandlingerne, fordi de hyklerisk står fast på deres landbrugsprivilegier og interesse i udviklingslandenes markeder. Aftalen rummer begrænsede reformer af landbrugsstøtten og accept af Indiens krav om landbrugsstøtte til egne bønder. Substansen i aftalen ligger i forhold til handelslettelse som hovedsageligt vil betyde, at de rige landes virksomheder får lettere adgang til udviklingslandenes markeder.

Det mest positive man kan sige om WTO mødet er, at det trods alt er lykkedes at holde liv i Doha Udviklingsrunden og WTO som stedet, man diskuterer de store, overordnede spilleregler for verdenshandlen. Det betyder meget, særligt for de fattigste lande med relativt små økonomier, at forhandlingerne fortsætter, så de ikke er overladt til at forhandle handelsvilkår alene op imod store økonomier som EU og USA.

EU's biobrændstofpolitik: Hvor svært kan det være?

Af Alexander Ege, politisk rådgiver, Mellemløst Samvirke

Siden 2009 har EU haft en energipolitik for transportsektoren, der fremmer brugen af 1. generations biobrændstoffer produceret på fødevarer. Det har vist sig at være en dårlig idé, da brugen af mad til benzin og diesel betyder, at fødevarerpriser stiger, hvilket rammer de fattigste mennesker i verden hårdt. Da det kræver store arealer at dyrke afgrøder til biobrændstoffer, betyder det også, at fattige småbønder i Afrika og andre steder i stigende grad bliver frataget deres jord.

“Det er derfor en klar no-brainer at denne politik skal ændres og det kan kun gå for langsomt.”

Samtidig har 1. generations biobrændstoffer ikke den forventede positive effekt på klimaet, særligt hvis man medregner de indirekte effekter (ILUC). Ifølge Klima-, Energi-, og Bygningsministeriet vil den nuværende lovgivning således ikke have nævneværdig effekt ift. at reducere den europæiske transportsektors CO₂ udledning.

Det er derfor en klar no-brainer at denne politik skal ændres og det kan kun gå for langsomt. EU Kommissionen præsenterede et forslag sidste oktober, og lige siden har der været store slagsmål både i Parlamentet, der vedtog en meget uambitiøs position tilbage i det tidlige efterår, og i Rådet, der stemte om et forslag torsdag d. 12. december. Forslaget, præsenteret af det litauenske formandskab, var et af de mest

uambitiøse, der er set. Det ville tillade en forøgelse af det nuværende forbrug af 1. generations biobrændstoffer med omkring 50%, og de indirekte konsekvenser og beregninger (ILUC) blev ikke medtaget på nogen meningsfuld måde. Der var heller ikke nogen mål for 2. generations biobrændstoffer.

“ [...] 1. generations biobrændstoffer har ikke den forventede positive effekt på klimaet, særligt hvis man medregner de indirekte effekter (ILUC).”

Heldigvis blev forslaget nedstemt, blandt andet af Danmark der sammen med Holland, Italien, Belgien og andre stemte i mod. Det ændrer dog ikke ved, at der er behov for fundamentalt at ændre EU's biobrændstofkurs. Danmark skal forsat kæmpe den ambitiøse kamp i EU, men samtidig kan vi ikke vente. Martin Lidegaard og hans kollegaer i allierede lande, bør indgå en fælles aftale om at øge det nationale ambitionsniveau, mens vi venter på EU. Det betyder som minimum et max. forbrug af 1. generations biobrændstoffer, produceret på fødevarer på 4% - og helst en udfasning i 2020 - samt medregning af de indirekte effekter (ILUC) hurtigst muligt og senest i 2015. Vi venter på EU. Vi venter på Martin Lidegaard. Vi venter sammen med de fattige mennesker, der bliver ramt af denne politik. Hvor svært kan det være.

Gode grønne elementer i finanslov 2014

Af Christian Ege, Det Økologiske Råd

Finanslov 2014 giver et tiltrængt løft til indsatsen for den danske natur. Til gengæld er det ærgerligt, at planerne om en grøn investeringsfond gik i vasken.

Der afsættes i alt 1,5 mia. kr. til miljø og natur på finansloven, hvoraf en halv milliard er øremærket til den nye Naturfond, som Natur- og Landbrugs-kommissionen foreslog i foråret. Fonden får en startkapital på 850 mio. kr. fordi Villum Fonden og Aage V. Jensens Fond også bidrager. Pengene skal bl.a. bruges til at opkøbe landbrugsjord og omdanne den til naturarealer. Dette er nøglen til at komme i gang med Natur- og Landbrugs-kommissionens anbefalinger, hvor udtagning af sårbare jorde er et centralt punkt.

“Til gengæld er det ærgerligt, at vi ikke fik etableret den grønne investeringsfond, som var på bordet under forhandlingerne med Enhedslisten.”

Der bevilges 1,1 mia. kr. til letbane i Odense i perioden 2015-20. Det er vigtigt, at miljøvenlig offentlig transport bliver udbygget i hele landet. Derfor er det godt, at Odense nu også har udsigt til at få en letbane, ligesom København og Århus.

Endelig er det en positiv nyhed, at der bliver budgetteret med en reserve på 200

mio. kr. om året i fire år til grøn omstilling. Heraf er 50 mio. kr. øremærket til regeringens ressourcestrategi, hvor halvdelen af alt husholdningsaffald skal genanvendes i 2022, herunder skal ca. en fjerdedel af det organiske affald gå til biogasanlæg.

“Det er vigtigt, at miljøvenlig offentlig transport bliver udbygget i hele landet.”

Til gengæld er det ærgerligt, at vi ikke fik etableret den grønne investeringsfond, som var på bordet under forhandlingerne med Enhedslisten. Fonden skulle have haft en udlånskapacitet på 5 mia. kr. Fonden kunne være blevet et godt redskab til at fremme grøn omstilling og få pensionsmidlerne og anden privat kapital i spil.

Finansloven med V og K indebærer også fremskyndet sækning af nogle grønne afgifter – CO₂-afgift på erhverv samt den såkaldte vægtbaserede emballageafgift. Dette vil sænke virksomhedernes tilskyndelse til at spare på ressourcerne. Det vil skade klima og miljø – men det mindsker også mulighederne for langsigtede forbedringer af konkurrenceevnen via, at virksomhederne lærer at spare på ressourcerne.

Inddragelse af de trosbaserede organisationer og finanskvinder skal styrke kvinderettighederne

Af Sarah Z. Ehrenreich og Janice Goodson Førde, Kvindernes U-landsudvalg (KULU)

Det var bare nogle af hovedpunkterne på konferencen 'Alliancebygning og aktion for Kvinderettigheder i udvikling – nu og efter 2015', som KULU holdt på Christiansborg d. 21. november i samarbejde med FN-Forbundet, Dansk Institut for Menneskerettigheder og Radikale Venstre. Der var oplægsholdere fra bl.a. Mali, USA, Filippinerne og Egypten, UN Womens Nordiske kontor samt flere danske politikere.

“Det blev understreget, at en samlet indsats er en historisk mulighed for at sætte kvinderettigheder og ligestilling i centrum [..], og sikre, at kvinderettigheder bliver et selvstændigt mål efter 2015.”

Konferencens formål var at fremme alliancebygning og strategilægning med udgangspunkt i 'kvinde/pigerettigheder i udvikling' perspektivet. Konferencen bidrog til udvikling af en samlet offensiv for at fastholde landvindinger i kvinders/pigers rettigheder og ligestilling. Samtidig var målet at diskutere en mod-offensiv mod konservative og fundamentalistiske kræfter, der presser på for at rulle rettighederne tilbage.

Derfor understregede flere oplægsholdere, hvor vigtigt det er at samarbejde med rettighedsbevidste kvinder og mænd i

trosbaserede organisationer, der repræsenterer et stort flertal af verdens befolkning, hvis man vil opnå resultater og ændre flertallets holdninger. Ligeledes er det essentielt at involvere det stigende antal af kvinder, som kontrollerer finanser og ressourcer rundt omkring i verden.

Det blev understreget, at en samlet indsats er en historisk mulighed for at sætte kvinderettigheder og ligestilling i centrum på den nuværende og fremtidige udviklingsdagsorden og sikre, at kvinderettigheder bliver et selvstændigt mål efter 2015.

KULU's forkvinde var tilfreds med dagen og glad for, at så mange mennesker prioriterede at møde og give deres bidrag til debatten.

”Vi vil bruge de mange input fremadrettet – både internt i KULU-arbejdet og i vores netværkssamarbejde og alliancebygningen frem mod Kvindekommissionssamlingen/CSW og Nordisk Forum i 2014 og markering af Beijing+20 i 2015”, sagde Janice G. Førde.

Allerede dagen efter startede det fremadrettede arbejde i form af en konsultation med flere af konferencens gæster, hvor en række strategiske koordinerings- og alliancebygningstiltag blev identificeret.

ARRANGEMENTER

**2. tirsdag i måneden kl.17.00 – 19.00
på en cafe i København**

Green Drinks København

I over 300 byer verden over mødes folk med interesse for miljø til en månedlig uformel komsammen kaldet Green Drinks. Hensigten er at skabe netværk på tværs af NGO'er, industri, universiteter og andre med interesse for miljø, bæredygtighed og CSR.

For mere information: www.greendrinks.org

Pris: Gratis, men tilmelding modtages gerne på: greendrinks.cph@gmail.com

Yderligere oplysninger: kontakt Anders Knudsen på 22 39 01 03

Redaktion

Dette nummer af nyhedsbrevet er redigeret af Troels Dam Christensen og Christine Jacobsen Mulvad, 92-gruppen. Tidligere numre kan ses på www.92grp.dk. Ønsker du at til- eller afmelde nyhedsbrevet, send en email til 92-gruppens_nyhedsbrev@92grp.dk.

92-gruppen

c/o Care Danmark
Jemtelandsgade 1
2300 København S.
T 35 24 50 90
E 92grp@92grp.dk